

עין משפט
נר מציה

בו א מיי פ"ב מהלכות שאר אבות הטומאה הליצ"ב:

בב ב מיי פ"א
עס הלכה
ז:

שיטה מקובצת

אל בהמה שמת עוברת.
ביב עי' רש"י ותוס' בכורות כ"ב ע"א נד"ה עד:]

רבינו גרשום

והושיט הרועה את ידו. בבית הרחם: ונגע בו. במעי אמו. אם הועילה לו אמו להתירו באכילה. בשחיטת אמו לא תועיל לו מחיים בשאמו בחיים טמאה מחיים כך לא יהא עוברת שבתוך מעיה [מטמא] אע"פ שמתה: מעיה שכמה היא אינה טמאה מחיים כך לא יהא עוברת שבתוך מיה [מטמא] אע"פ שמתה: מהלכי כפים בחיה טמאי לך. כלומר עובר טמא יהא עוברת מת בתוך [מטמא] אע"פ שמתה: אלא מפתה קלות שאין טימאתי לך כלומר אף שהאם חיה טימאתי לך: טימאתי לך קלות במעי אלא מפתה קלות בחיה פרה ליטמא. השתא ארבע במהלכי כפים בחיה טימאתי לך קלות אמרת הכי דכתיב כל הולך על גחון וכל הולך על כפיו בכל החיה ההולכת על ארבע בעיני שיאה עובר ואם שוין כשם שעוברה טמא כך תהא האם טמאה: והאי מהלכי ארבע במהלכי שמנה. כלומר דאם פרסותיה סדוקות: אי לאו דרבי יצחק הוה אמינא כוליה כו'. כלומר הוה אמינא בנבלת חיה רדבי יצחק: למדנו נבלת בהמה [טמאה] [טהורה] שמיטמא כו'. כלומר ממי ימות מן הבהמה כדאמרין לעיל: גם לי וכל הולך על כפיו בכל החיה ההולכת אפי' הולכת חיה על ארבע טמא הוא לכם כל הנוגע בנבלתה וגו': מהלכי כפים בחיה הוא. כלומר צריכא לן למידרש שעובר טמא במעי טמאה אע"פ שהוא בחיים וכדו' יצחק:

ע:

מאי טעמא דתנא קמא. וא"ת ומאי קבעי והא טומאה בלועה היא ולא מטמא וי"ל דמשום דר' עקיבא מטמא לקמן (דף עב.) עובר במעי אשה אנטריך ליה הכא גבי בהמה ק"ו כדפירש בקונטרס דאפי' ר' עקיבא מודה הכא א"נ משום דהיה לנו לטמאות מוכל הולך על כפיו דבסמוך אפילו קלוט במעי קלוטה אי לאו ק"ו והשתא דאיכא ק"ו מוקי לה תנא קמא לדרשא אחריתי: **קלומ במעי פרה צ"טמא**. הוה מלי לשנויי דלהכי אהני ק"ו דרב חסדא אלא דעדיפא משני: **קלומ במעי קלוטה**. וא"ת ומאי פריך אין הכי נמי דאליבא דר' יוסי הגלילי קיימינן דדרשי אמין פסוק דר' וס' (צ"ק מה): גבי ובעל השור נקי דדריש נקי מדמי ולדות ומשמע דמוקי את להנאת עורו ^(א) ואס כן סבר כרבי שמעון דאסר קלוט כשילא לאורי העולם דנפקא מלת הגמל בפ"ק דבכורות (דף יד:) וי"ל ^(א) דניחא ליה ליישב מילתא דר' יוסי דהכא אפילו למאן דשרי קלוט א"נ הכא איירי בראשו ורובו דומים לאמו דאפי' ר"ש מודה דההיא דשרי כדמוכח התם: **סחירה טמאה בכלל בהמה טמאה להרבעה**. דכל חד משמע חידוש כלומר דמחמת דחיה בכלל בהמה שמענו שפיר איסור הרבעה ומיהו בלאו הכי ידעינן דאפי' בעופות גמרי' הרבעה בהמתן בהמתן משבת כדאמרנ' בשור שנגח את הפר' (צ"ק מה): ולרצנן

לה רב אחדרבי בר אמי חויר במעי חזירתא לא ליטמא דמהלכי שמנה במהלכי שמנה הוא **א**ו אלא אמר רב נחמן בר יצחק מהכא ^(א) נגפש כי תגע בכל טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה או בטמאה אלא איזה זה עובר שבטמאה טמא ובטהורה טמא וזמאחר דנפקא ליה מדרב נחמן בר יצחק דרבי יצחק ל"ל אי לאו דר' יצחק הוה אמינא כוליה ^(א) לכדרבי הוא דאתא קמ"ל תניא אמר ר' יונתן נמתי לו לבן עזאי למדנו נבלת בהמה טהורה שמיטמאה ונבלת חיה טמאה שמיטמאה נבלת חיה טהורה לא למדנו מנין גם לי כל הולך על כפיו בכל החיה ההולכת נמתי לו וכי נאמר וכל חיה והלא לא נאמר **א**לא בכל החיה למהלכי כפים בחיה הוא דאתא גם לי ומה ישמעאל **א**ומר ברבר הוזה נמתי לו ^(א) וכי ימות מן הבהמה זו בהמה טמאה אשר היא לכם לאכלה זו בהמה טהורה ילמדנו חיה בכלל בהמה ובהמה בכלל חיה טהורה בכלל בהמה טהורה חיה טמאה בכלל בהמה טמאה בהמה

מתני' הושיט הרועה אס ידו. לתוך מעיה: **ט**הור. טעמא דתרווייהו מפרש בגמ': **גמ'** ק"ו. כלומר אפי' לר' עקיבא דלמר לקמן (דף עב.) טומאה בלועה כגון עובר במעי אשה טמאה הכא מודה מק"ו אס הועילה לו מחילת אמו להתירו באכילה בשחיטתה

מתני' ^(א) אבהמה שמת עוברת בתוך מעיה והושיט הרועה את ידו ונגע בו בין בבהמה טמאה בין בבהמה טהורה ^(א)טהור ר' יוסי הגלילי אומר בטמאה טמא ובטהורה טהור: **גמ'** מאי טעמא דתנא קמא אמר רב חסדא קל וחומר אם הועילה אמו להתירו באכילה לא תועיל לו לטהוריה מידי נבלה אישכחן בהמה טהורה בהמה טמאה מנלן אמר קרא יוכי ימות מן הבהמה זו בהמה טמאה אשר היא לכם לאכלה זו בהמה טהורה מזה בהמה טהורה לבהמה טהורה מזה בהמה טהורה עוברת טהור אף בהמה טמאה עוברת טהור ור' וסי הגלילי מאי טעמא אמר ר' יצחק דאמר קרא ^(א)וכל הולך על כפיו בכל החיה ההולכת וגו' מהלכי כפים בחיה טמאתי לך אלא מעתה קלוט במעי פרה ליטמא דמהלכי כפים בחיה הוא מהלכי כפים במהלכי ארבע והאי מהלכי ארבע במהלכי שמנה הוא פרה במעי גמל לא תטמא דמהלכי שמנה במהלכי ארבע הוא הולך וכל הולך לרבות פרה במעי גמל קלוט במעי קלוטה ליטמא דמהלכי ארבע במהלכי ארבע הוא להכי אהני ק"ו דרב חסדא מתקין במעי חזיר במעי חזירתא לא ליטמא דמהלכי שמנה אמר רב נחמן בר יצחק מהכא ^(א) נגפש כי תגע בכל טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה או בטמאה אלא איזה זה עובר שבטמאה טמא ובטהורה טמא וזמאחר דנפקא ליה מדרב נחמן בר יצחק דרבי יצחק ל"ל אי לאו דר' יצחק הוה אמינא כוליה ^(א) לכדרבי הוא דאתא קמ"ל תניא אמר ר' יונתן נמתי לו לבן עזאי למדנו נבלת בהמה טהורה שמיטמאה ונבלת חיה טמאה שמיטמאה נבלת חיה טהורה לא למדנו מנין גם לי כל הולך על כפיו בכל החיה ההולכת נמתי לו וכי נאמר וכל חיה והלא לא נאמר **א**לא בכל החיה למהלכי כפים בחיה הוא דאתא גם לי ומה ישמעאל **א**ומר ברבר הוזה נמתי לו ^(א) וכי ימות מן הבהמה זו בהמה טמאה אשר היא לכם לאכלה זו בהמה טהורה ילמדנו חיה בכלל בהמה ובהמה בכלל חיה טהורה בכלל בהמה טהורה חיה טמאה בכלל בהמה טמאה בהמה

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

מתני' הושיט הרועה אס ידו. לתוך מעיה: **ט**הור. טעמא דתרווייהו מפרש בגמ': **גמ'** ק"ו. כלומר אפי' לר' עקיבא דלמר לקמן (דף עב.) טומאה בלועה כגון עובר במעי אשה טמאה הכא מודה מק"ו אס הועילה לו מחילת אמו להתירו באכילה בשחיטתה אע"פ שהוא מת לא תועיל לו כשהיא חיה לטהרו מלטמא: **איסקא**. נבלת טמאה נבלת טהורה מי שאינו קרוי נבלה בטהורה אינו קרוי בטמאה: **על כפיו**. שאין פרסותיו סדוקות: **מהלכי כפים בחיה**. בתוך גופה של בהמה חיה דהיינו עובר טמא במעי אמו: **טמאסי** לך. משום נבלה דכתיב כספיה הנוגע בנבלתם יטמא: **קלוט**. מת: **במעי פרה ליטמא**.

שהרי מהלכי כפים הוא: ומשני **מהלכי כפים במהלכי ארבע**. בעינן דהכי כמידי הולך על כפיו בכל החיה ההולכת על ארבע שאין לאמו אלא ד' רגלים כגון טמאה שאין פרסותיה סדוקות: **פרה במעי גמל**. טמאה שעוברת מין טהור: **לא טמא**. במעי אמו דהאי לאו מהלך על כפים הוא ור' יוסי פסיק ותני בטמאה טמא: **קלוט במעי קלוטה**. ואמו טהורה היא אלא שגולד כך: **ליטמא**. במעי אמו ומתני' פסיק ותני בטהורה טהור: **קל וחומר דרב חסדא**. אס הועילה לו אמו כו' אלא איזה זה. נבלה שחלוקה בין נבלת טמאה לטהורה: **זו נבלת עובר**. דהא בנוגדה ליכא לזאקמה דהא נבלת טהורה מטמאה דכתיב [ורין] ימות מן הבהמה אשר היא לכם וגו' אלא בנבלת עובר מיתוקמא שבטהורי טהור מקל וחומר ובטמאה טמא דליכא קל וחומר דקס ליה ממילא בטומאת נבלות מאחר שמת ולא דרשי' היקשא: **אי לאו דר' יצחק הוה אמינא כוליה האי קרא לכדרבי אסא**. דאמרנ' לקמן (דף עב.) אקרא אני חיה בהמה למה נאמרה כו' ועובר טמאה דטהור תיפוק לן מהיקשא דלעיל ואע"ג דרבי מבהמה טמאה נפקא ודרב נחמן תיפוק מחיה הא קיימא לן (שעשות דף יט.) פרשה שנאמרה ונשנית מפני חידוש אחד נשנית השתא דכתיב כל הולך על כפיו דאפקנא מהיקשא דלא נקיטי' דרש' מבנבלת חיה טמאה ואמרין לדרשא אחא לאתויי עובר: הכי

גרסי' **תניא אמר ר' יונסן נמתי לו לבן עזאי**. ^(א) נמתי אמרתי למדנו כו' דכתיב או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה אלא נבלת חיה טהורה לא למדנו שטמא ומנין: **בכל החיה**. להציא חיה טהורה וכתיב כספיה הנוגע בנבלתם יטמא: **למהלכי כפים בחיה**. עובר טמא במעי אמו כדאמרן: **נמתי לו וכי ימות מן הבהמה וגו'**. וכיון דפרט לך בהמה טהורה וטמאה הרי חיה טהורה בכלל לפי שלמדנו במקום אחר חיה בכלל בהמה ובהמה בכלל חיה כדאמרין לקמן ומעתה תהא לך חיה טהורה בכלל בהמה טהורה אס תאטרך ללמוד חיה טהורה מבהמה טהורה כלום: **וחיה טמאה בכלל בהמה טמאה**. לכשתאטרך. ולקמן [עב.] מפרש למאי הלכתא. וסידרה ה"ג **ולמדנו חיה בכלל בהמה ובהמה בכלל חיה טהורה בכלל חיה טמאה בכלל חיה טמאה בכלל חיה טהורה**: **א** חבל על כן עזאי שלא שמעתי את ר' ישמעאל. כל חבלה ^(א) שבש"ס לשון חבלה והפסד הוא כמו (פסהדין דף טז:) חבל על שמש גדול שאבד מן העולם גבי נחש: **וזאם הבהמה אשר תאכלו**. ומפרש בתריה איל וצבי אלמא חיה בכלל בהמה: **וזאם החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ כל מפרסת פרסה**. והכי משמע מכל הבהמה אכול את המפרסת ומעיקרא מתחיל לאישתעויי בחיה וזאת החיה אשר תאכלו מפרש סימני בהמה דקאמר מכל הבהמה כל מפרסת אלמא בהמה בכלל חיה ומעתה תלמוד לכל הצריך לך: **חיה טהורה בכלל בהמה טהורה כו'**. והשתא מפרש לארבעה צדי דמתניתא למאי ניבעי להו: **חיה טהורה בכלל בהמה טהורה לסימנין**. שלא מצינו סימנין מפורשים אלא בבהמה דכתיב ^(א) צויקרא כל בהמה מפרסת פרסה ^(א) ובמשנה תורה (יד) מכל הבהמה אשר על הארץ כל מפרסת פרסה סימנין אבהמה קיימי ובחיה לא ידעינן אלא משום דאשכחן חיה בכלל בהמה כלעיל וזאת הבהמה ומפרש איל וצבי ויחמור. והוא הדין נמי דאנטריך לן חיה טהורה בכלל בהמה טהורה לטומאת נבלות כדבעינן לעיל נבלת חיה טהורה לא למדנו ונפקא לן מבהמה טהורה ולהרבעה נמי אנטריך דהא הרבעת כלאים בבהמה כתיב ולא בחיה אלא חדא מינייהו נקט: **ה"ג חיה טמאה בכלל בהמה טמאה להרבעה**. וכדפרשי' דהרבעה בבהמה כתיבא ומשמע בין טמאה ובין טהורה וחיה מבהמה נפקא. והוא הדין נמי דחיה טהורה להרבעה בכלל בהמה טהורה אלא בכלל דכתייאת מפרש חדא מילתא לאשמעינן דמכולהו איכא למילף:

בהמה

מסורת הש"ס

^[א] [עין מוס' בכורות כב. ד"ה עד], ^[ב] [לקמן עב.], ^[ג] כגרי הילקוט אינו וכי"ל דהך דרשא זו בהמה טמאה לא שייכא כלל הכא. ועי' רש"א, ^[ד] בס"א: נקיש, ^[ה] מכאן שייך לךף עב., ^[ו] בס"א: חבל, ^[ז] ^[ח] ^[ט] ^[י] ^[יא] ^[יב] ^[יג] ^[יד] ^[טו] ^[טז] ^[יז] ^[יח] ^[יט] ^[כ] ^[כא] ^[כב] ^[כג] ^[כד] ^[כה] ^[כו] ^[כז] ^[כח] ^[כט] ^[ל] ^[לא] ^[לב] ^[לג] ^[לד] ^[לה].

תורה אור השלם

1. ובי ימות מן הבהמה אֲשֶׁר הִיא לְבָם לֹאכֵלָה הִבְגַּע בְּנִבְלָתָה יִטְמָא עַד הָעֶרְבִי: ויקרא יא לט 2. וְכָל הַדּוֹלֵךְ עַל כַּפָּיו בְּכָל הַחֵיהָ הַהוֹלֶכֶת, עַל אַרְבַּע טַמְאִים הֵם לָבָם כָּל הַבָּגֶע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד הָעֶרְבִי: ויקרא יב כז 3. או נפש אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל דָּבָר שָׂמָא או בְּנִבְלַת דָּוָה טַמְאָה או בְּנִבְלַת בְּהֵמָה שָׂמָאָה או בְּנִבְלַת שׂוֹרֵץ שָׂמָא וְנָעָלָם מִפְּנֵי דְוָדָא יִטְמָא וְאִשָּׁם: ויקרא ה ב

גליון הש"ס

תוס' ד"ה קלום וכו' דניחא ליה ליישב. בעין זה כתבו מוס' שעשות דף ג' ע"ב ד"ה א"ה:

הגהות הב"ח

^(א) רש"י ד"ה ה"ג כו' נמתי אמרתי. י"ב עיין בזכרים דף מה ע"ב במתני':

הגהות מהר"ב רינשבורג

[א] גמ' אלא אמר רב נחמן גרי יצחק מהכא נפש אשר תגע בכל דבר טמא וכו' כצ"ל והוא צפ' ויקרא ה' ב' ודלא כגרשם בטעות על פסוק ז':